

Наративи
з проблем формування
інституційних засад

ЕКОНОМІЧНОЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ПУЛЮЯ
АКАДЕМІЯ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Ця книга писалась протягом 20-ти років незалежності України.
На даний час вона ще далека від завершення...
Завершать її писати наші потомки...

НАРАТИВИ З ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД ЕКОНОМІЧНОЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

За загальною редакцією
професора Б. М. Андрушківа

Тернопіль
2013

ББК 65.248

Н 66

Рецензенти:

Євген Савельєв, доктор економічних наук, професор, віце-президент АЕНУ (Тернопільський національний економічний університет)

Ярослав Боднар, завідувач кафедри патологічної анатомії з секційним курсом та судовою медициною ТДМУ імені І. Я. Горбачевського, доктор медичних наук, професор

Роман Розатинський, доктор технічних наук, професор (Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя)

Анатолій Довгань, доктор філософських наук, професор (Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя)

Віра Куценко, завідувач відділом невиробничої сфери інституту економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, доктор економічних наук, професор

Координатори проекту:

Іван Адамович Чайківський, генеральний директор ПАП «Агропродсервіс»

Богдан Миколайович Андрушків, доктор економічних наук, професор, за-
служений діяч науки і техніки України

Авторський колектив:

*Андрушків Б. М., Бендасюк О. О., Бендерська І. І., Бортняк Ф. В.,
Владимир О. М., Винник Т. М., Дудкін П. Д., Кирич Н. Б., Ма-
люта Л. Я., Мельник Л. М., Паляниця В. А., Погайдак О. Б.,
Стойко І. І., Федорейко В. С., Фертікова Т. М., Чайківський І. А.,
Шерстюк Р. П.*

Юридичний супровід: *Федір Всеволодович Бортняк*, кандидат юридич-
них наук, генерал-майор міліції

Н 66 **Наративи з проблем формування інституційних засад формування Економічної Конституції України /** За заг. ред. Б. М. Андрушківа. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2013. – 552 с.

ISBN 978-966-457-165-1

У книзі зроблено спробу в науково-популярній формі дослідити економічні категорії державності та економіки, моралі та духовності у взаємозв'язку та під різними кутами зору у контексті можливої регламентації фінансово-економічної та господарської діяльності конституційними засобами. Запропоновано інституційні засади формування Економічної Конституції України в контексті нинішньої соціально-економічної ситуації. Висновки авторів розглядаються з позицій різних учених, письменників, філософів, служителів культу. Процеси, події, явища спроектовано на українське суспільство. Пояснено певні застійні явища в розвитку державності та економіки з позиції Вселенських процесів. Дано пропозиції для виходу з економічної кризи та стабілізації суспільних процесів у державі.

Видання розраховане не лише на економістів, управлінців, а й політиків, філософів, громадських діячів. Може використовуватись у навчальних процесах ВУЗів у контексті викладання інституційної економіки, інших предметів гуманітарного спрямування, а також для широкого кола читачів.

ББК 65.248

Усі права захищені.

© Авторський колектив, 2013

ISBN 978-966-457-165-1

© ТзОВ «Терно-граф», 2013

ЗМІСТ

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Регламентация функцій у фінансово-економічній сфері
безумовно сприятиме не лише покращенню дисципліни
у цій сфері, а й стабілізації національної економіки загалом..... 9

Здоров'я людини, здоров'я нації та «здоров'я»
національної економіки – речі не тотожні, але власне
вони дають уяву про міць і «здоров'я» держави 11

Впевненість у силі досконалого закону – це засіб
просвітлення суспільної свідомості, шлях не лише
до духовної, а й... економічної свободи 14

Перелік скорочень 23

Передмова 24

ЧАСТИНА I

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ У ДЕРЖАВІ

Розділ 1.

Характеристика причин деградації економіки

та українського суспільства 60

1.1. До витоків нинішньої соціально-
економічної ситуації в Україні 61

1.2. Чи є виходи зі складної соціально-економічної
ситуації? Чи має шанс Україна стати в рівень
цивілізованих держав?..... 88

1.3. Трудова міграція: складова глобалізації
чи результат цілеспрямованої деградації
та бездарності державного управління? 100

1.4. Глобалізація як етап на шляху розвитку
суспільства майбутнього 108

1.5. Сучасні світові фінансово-валютні проблеми і Україна.....	119
1.6. Євроконтинентальний вектор розвитку економіки України і можливі наслідки.....	130
Розділ 2. Передумови виникнення застійних явищ.....	133
2.1. Основні чинники, що спричиняли і спричиняють розбалансованість економіки та зневіру народу.....	134
2.2. Найбільш загальна характеристика деструктивних явищ.....	147
2.3. Цикл матанойї, тобто оновлення. Чи є в ньому місце для Економічної Конституції?.....	155
 ЧАСТИНА II	
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ ЗГІДНО З СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ СИТУАЦІЄЮ	
Розділ 3.	
Характерні риси та еволюція інституціоналізму.....	162
3.1. Дослідницька програма неокласичної теорії.....	163
3.2. Практичні та теоретичні джерела інституціоналізму..	166
3.3. Ранній інституціоналізм та його наукові досягнення...	167
3.4. Проблема класифікації шкіл сучасного інституціоналізму.....	169
3.5. Характеристика неоінституційної теорії.....	171
Розділ 4.	
Теорія ігор, як метод інституційної економіки.....	175
4.1. Загальна характеристика теорії ігор.....	176
4.2. Типи рівноваги та алгоритм пошуку рівноважних значень.....	177
Розділ 5.	
Норми, правила, інститути.....	181
5.1. Цінність, як основа норми.....	182
5.2. Сутність, елементи норми.....	184
5.3. Норми командної та ринкової економічних систем.	186
5.4. Правила та їх класифікація.....	188
5.5. Інститути, теорії походження інститутів.....	190

Розділ 6.

Теорія прав власності	195
6.1. Власність, як економічна категорія.....	196
6.2. Причини і наслідки специфікації прав власності...	198
6.3. Проблема усунення зовнішніх ефектів.....	200
6.4. Характеристика систем власності.....	204

Розділ 7.

Теорія трансакційних витрат	207
7.1. Поняття та види трансакцій.....	208
7.2. Визначення трансакційних витрат.....	209
7.3. Класифікація, вимірювання та засоби зменшення трансакційних витрат.....	211

Розділ 8.

Теорія контрактів	217
8.1. Поняття контракту.....	218
8.2. Контрактний процес.....	219
8.3. Вибір типу контракту.....	219
8.4. Юридична класифікація контрактів.....	223

Розділ 9.

Теорія організацій	225
9.1. Організація та її ключові ознаки.....	226
9.2. Фактори виникнення організації.....	228

Розділ 10.

Теорія ринку	231
10.1. Ринок як різновид організації та її протилежність.....	232
10.2. Способи підвищення ефективності ринкових взаємовідносин.....	234

Розділ 11.

Домогосподарство як організація	237
11.1. Сім'я та домогосподарство.....	238
11.2. Еволюція сім'ї в процесі розвитку економічних відносин.....	239
11.3. Функції домогосподарства.....	240
11.4. Типи домогосподарств залежно від виду економічної системи.....	241

Розділ 12.

Теорія фірми	243
12.1. Теорії походження фірми	244
12.2. Проблема опортунізму та шляхи його зменшення	247
12.3. Внутрішньофірмова структура суб'єктів господарської діяльності	248
12.4. Типи фірм	249

Розділ 13.

Теорія держави	251
13.1. Функції держави: класичний, неокласичний, інституційний підходи	252
13.2. Теорії походження держави	253
13.3. Моделі поведінки держави	255

Розділ 14.

Теорія суспільного вибору	257
14.1. Політична сфера, як об'єкт дослідження теорії суспільного вибору	258
14.2. Демократія, як спосіб здійснення вибору	259
14.3. Теорія бюрократії	263
14.4. «Фіаско» держави та способи їх усунення	265

Розділ 15.

Аналіз інституційних змін	267
15.1. Інституційна система та причини її трансформації	268
15.2. Процес інституційної трансформації та його можливі наслідки	270
15.3. Значення імпорту інститутів для розбудови інституційної моделі суспільства	271

Розділ 16.

Інституційна трансформація економіки України	274
16.1. Напрями інституційних перетворень в Україні в 90-их роках ХХ століття	275
16.2. Характер та наслідки інституційної трансформації вітчизняної економіки	276

ЧАСТИНА III**ШЛЯХИ І ЗАСОБИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ****Розділ 17.**

Шляхи виходу з економічного застою України, які повинні бути закріплені в Економічній Конституції України282

17.1. Мобілізація внутрішніх ресурсів
та залучення зарубіжних інвестицій283

17.2. Впровадження наукових та інноваційно-логістичних
підходів в управління національною економікою285

17.3. Інноваційно-факторіальна сутність
та особливості функціонування мікрологістичної
системи у складі єдиного навчально-науково-
виробничо-правового комплексу вищого
навчального закладу 298

17.4. Система аналізу та оцінки розвитку
інноваційно-логістичних систем у ланцюгу
освіта-наука-виробництво..... 318

17.5. Оцінка інформаційних, матеріальних
та фінансових потоків у логістичних системах 337

17.6. Аналіз інституційного забезпечення
функціонування інноваційно-логістичної системи 344

17.7. Шляхи удосконалення організаційно-економічного
механізму розвитку інноваційно-логістичних систем 360

17.8. Модель функціонування Центру трансферу
технологій як елемента інноваційно-логістичної
системи (конституційні аспекти)392

17.9. Окремі рекомендації тим, хто буде формувати
громадську думку щодо впровадження
Економічної Конституції України,
та тим, хто працюватиме над цим документом402

17.10. Кодекс честі кандидатам, які висуваються у
державні виборні законодавчі та господарські
органи (Громадянський стандарт у контексті
інституційних засад Економічної
Конституції України)405

17.11. Перелік найважливіших проблем та заходів,
які необхідно впровадити для досягнення

об'єктивності у розробці Економічної Конституції України	409
17.12. Деякі поради, які необхідно впровадити для досягнення результативності у реалізації Економічної Конституції України	412

ЧАСТИНА IV

ГУМАНІТАРНО-ДУХОВНІ ТА МОРАЛЬНІ ВИТОКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРЕБУДОВЧИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Розділ 18.

Громадськість як засіб та інструментарій реалізації гуманітарно-духовного напрямку Економічної Конституції	423
18.1. Духовні витоки України – передбачають стабільне функціонування економіки	424
18.2. Дефект головного гуманітарного дзеркала – проекція на політику і національну економіку....	432
18.3. Ще одне слово про мову	449
18.4. Божі заповіді – «Економічна абетка людства», фундамент Економічної Конституції України	459
18.5. Покладатися на власні сили, або Чим відрізняється Україна від свого сусіда – «опікуна»	468

Замість післямови	478
-------------------------	-----

Список використаної літератури	487
--------------------------------------	-----

Додатки.....	497
--------------	-----

- Про гордість нашого роду, про економіку і політику, мову і духовність устами президентів України та інших...	498
- Гуманітарні проблеми молоді	514
- Духовно-моральні норми поведінки українців	519
- Про піраміди, які з Божої волі здатні перевертатися	522
- Чи буде межею 100 нісенітниць та абсурдів у розвитку незалежності України, якщо не буде суспільної волі їх зупинити	529
- Українці – Богообрані!	542
- Глосарій з інституційної економіки	546

Якщо економіка буде національно-патріотичною,
то в умовах України це може стати запорукою її
ефективності.

(Політичний лозунг)

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ФУНКЦІЙ У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ БЕЗУМОВНО СПРИЯТИМЕ НЕ ЛИШЕ ПОКРАЩЕННЮ ДИСЦИПЛІНИ У ЦІЙ СФЕРІ, А Й СТАБІЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЗАГАЛОМ

Ця книга є синтетичним виданням, що найбільш повно сконцентрувало в собі прагнення зробити економіку не лише регламентованою, а і прогнозованою, ефективною, конкурентоспроможною – засобами, які базуються не лише на знаннях, а й на національно-патріотичних почуттях. Автори виражають тривогу за майбутнє України, дають пояснення застійних явищ і пропозиції щодо виходу із чисельних криз.

Наша держава з більш як тисячолітніми християнськими традиціями, у давнину – сильна держава, мабуть, за якісь гріхи багато століть перебувала під поневоленням сусідніх держав. Нині, в умовах державної незалежності, інерція народу виявилася настільки сильною, що складає загрозу втрати самостійності. А може причина не стільки в інерції, як у бездуховності, байдужості, вихованими «турботливими опікунами», та в небажанні українців бачити правду, а правда в тому, що не весь електорат є патріотичним, не всі спеціалісти професіоналами і т. д. і т. п.

Сократ казав, що в кожній людині є сонце, тільки треба дати йому можливість світитися. Ми справді в далекому минулому в дохристиянський період – сонцепоклонники. Був період, коли в Україні панувала Рун-віра – віра у природні сили. Тепер хтось хоче заступити сонце в душах українців. Та автори у цій книзі, розвіваючи економічні «тумани», напущені недоброзич-

ливцями у свідомість наших громадян, з духовних та економічних позицій сміливо дають пояснення виникненню багатьох негативних явищ, що мають місце в державотворчих процесах, пропонують інституційні засади формування Економічної Конституції, в якій закладені конкретні важелі і механізми, засоби і шляхи виходу з економічної скрути, а отже, допомагають українцям в умовах незалежності здійснити їх правічне покликання.

Проректор з наукової роботи

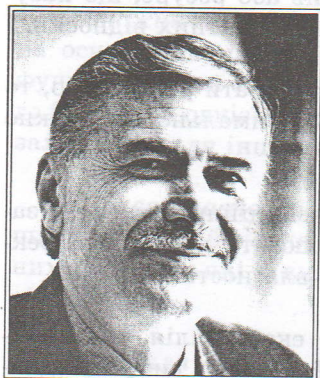
ТНТУ імені Івана Пулюя,

д. т. н., професор

Роман Рогатинський

ДЕЯКІ ВІДОМОСТІ ПРО КЕРІВНИКА АВТОРСЬКОГО КОЛЕКТИВУ

**Богдан Миколайович
Андрушків**

народився 19 червня 1947 року в селі Метенів Зборівського району на Тернопільщині. Від механізатора до одного з перших осіб в обласній раді народних депутатів області та обласній державній адміністрації – така його життєва дорога. Батько двох дітей. Доктор економічних наук, професор, член президії Академії економічних наук України. Автор майже чотирьохсот наукових праць, ба

гатьох монографій і підручників з економічної тематики. Має десять авторських свідоцтв на раціоналізаторські пропозиції. Заслужений діяч науки і техніки України, кавалер ордена «За заслуги».

За переконаннями Богдана Андрушківа, всі жителі нашої держави причетні до творення історії України – вільної, незалежної. Ми повинні пробувати в кожного, хто в ній живе, почуття гордості за свою Вітчизну та викоренити із своєї свідомості все, що принижує гідність українця. Власне, цими міркуваннями була продиктована спроба сформувавши інституційні засади розробки Економічної Конституції України.

Нещодавно Богдан Андрушків запропонував читачам монографії та навчальні посібники з проблематики туризму, соціального менеджменту, в яких зображено певні сторони нашого життя від періоду тоталітаризму та перебудови до проголошення незалежності.

Але мало хто знає про ще одне захоплення Богдана Миколайовича – художнє слово. Його літературні твори відзначаються спостережливістю, фі-

лософським підходом, легким гумором... Перші художні книжки стали популярними у читачів і перевидавалася тричі.

Загалом у доробку автора – понад тридцять п'ять різножанрових художніх та публіцистичних творів.

З-під пера керівника авторського колективу вийшли монографії та навчально-методичні посібники з антирейдерства.

У цій книзі вперше зроблено спробу в науково-популярній формі дослідити можливості регламентування у фінансово-економічній діяльності конституційними засобами категорії свідомості та душі людини – Бога, державності та економіки у взаємозв'язку та під різними кутами зору.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

НАРАТИВИ З ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД ЕКОНОМІЧНОЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

За загальною редакцією
професора Б. М. Андрушківа

Комп'ютерна верстка *Юлія Венгринович*
Коректор *Леся Мельник*
Технічний редактор *Тетяна Яворська*

Здано до складання 23. 01. 2013 р. Підписано до друку 25. 02. 2013 р. Формат 60x84¹/₁₆.

Папір офсетний. Гарнітура SchoolBook. Друк офсетний.

Умовн.-друк. арк.32.09. Обл.-вид. арк.38.50. Тираж 300 прим. Замовне. Зам. №1202

Видавець і виготовлювач в ТЗОВ «Терно-граф», свідоцтво суб'єкта видавничої справи ТР № 24 від 28. 12. 04 р.
46400, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 18, тел. 52-28-97, 52-28-79, 52-47-27

